

N:o 40.

Af herr **Röing**, om tillägg till punkt A) mom. n.) i kungörelsen den 27 augusti 1904 angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk.

I den kungl. kungörelsen den 27 augusti 1904, angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk, bestämdes under punkt A) och moment a) löneförmånerna för de olika befattningarna och under mom. m) att förut gällande bestämmelser angående rätt för lärare vid de allmänna läroverken att, utöfver hvad då blef bestämdt, för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig föregående tjänstgöring till godo, skulle upphöra att gälla, dock så, att under mom. n) lektor vid sjökrigsskolan, lärare vid högre lärarinneseminariet och vid folkskoleseminiarierna skulle vid öfvergång till de allmänna läroverken, för tillgodonjutande af aflöning i högre lönegrad, få räkna sig till godo föregående tjänstgöring såsom ordinarie lärare enligt enahanda grunder, som här ofvan angående ämneslärare blifvit stadgadt; skolandet den rätt i detta afseende, som i öfrigt hittills tillkommit lärare vid ifrågavarande läroanstalter äfvensom lärare vid enskilda läroverk, upphöra.

Redan några år därefter ansågs befogadt, att vissa andra lärare vid öfvergång till de allmänna läroverken skulle äga samma rätt till lönetur för förut utöfvad lärareverksamhet och således tidigare komma i åtnjutande af förbättrade lönevillkor, och stadgades i nådig kungörelse af den 28 juni

1907, i enlighet med Riksdagens beslut, att lektor vid teknisk elementarskola och rektor vid skeppsgosseskolan i Karlskrona måtte vid öfvergång till de allmänna läroverken, för tillgodonjutandet af aflöning i högre lönegrad, räkna sig till godo, lektor vid teknisk elementarskola föregående tjänstgöring vid sådan läroanstalt under den tid, han varit behörig att utnämnas till rektor vid allmänt läroverk, och rektor vid skeppsgosseskolan föregående tjänstgöring i egenskap af ordinarie rektor därstädes enligt enahanda grunder, som äro stadgade angående ämneslärare vid de allmänna läroverken.

När läroverksstadgans 179 § mom. 8 rörande lektors- och adjunktstjänsternas tillsättning ändrades genom den kungl. kungörelsen af den 1 november 1907 i det afseende, att lärare vid statsunderstödd folkhögskola, hvilken lärare minst under två läsår med nit och skicklighet bestridt tjänstgöring till den omfattning, som enligt 133 § mom. 2 åligger lektor eller adjunkt, skulle vara berättigad att söka och innehafva dylik befattning vid allmänt läroverk, kompletterades ej kungörelserna af den 27 augusti 1904 och 28 juni 1907 med det tillägget, att dessa lärare skulle vid öfvergången få räkna sig till godo föregående tjänstgöring som ordinarie lärare vid den statsunderstödda folkhögskolan.

Dessa tid efter annan vidtagna förändringar af nådiga läroverksstadgan af den 18 februari 1905 och därmed samhöriga författningar ådagalägga tydligt nog, att nämnda stadga i tillämpningen icke befunnits tillvarataga vissa lärares rätt till löneförmåner, som uppenbarligen varit Riksdagens afsikt, alldenstund denna stadga från början blifvit för snävt affattad. Så har t. ex. Kungl. Maj:t pröfvat skäligt genom resolution af den 31 december 1906 värdesätta sökandens tjänstgöring vid folkhögskola såsom tjänstgöring vid allmänt läroverk, men när samme sökande begagnade sig af denna rätt och den 31 december 1907 utnämndes till läroverksadjunkt, var han enligt lönetursstadgan skyldig träda ner i lägsta lönegraden. Han hade då bakom sig en väl vitsordad lärareverksamhet vid folkhögskola af nära aderton år samt mycket goda lärdomsmeriter. Det är uppenbart, att härutinnan finnes en lucka i lönetursstadgan, ty den ordinarie lärareverksamheten, som blifvit officiellt till sitt värde likställd med läraretjänst vid de allmänna läroverken, får icke vid sådan öfvergång negligeras, så att dess utöfvare till aflöning likställas med nybörjaren i lärarekallet.

Man har på den tiden, då den nya läroverksstadgan affattades, tydligen hyst den meningen, att undervisningen vid de allmänna läroverken icke lämpligen borde sammanblandas med andra undervisningsformer, och

därför satt gränserna sådana de blifvit. Men då det faktiskt råder en viss samhörighet mellan folkhögskola och realskola, och detta blifvit officiellt erkänt, beträffande tjänstgöringens värde, genom den kungl. resolutionen af den 31 december 1906 och den förändrade lydelsen af § 179 mom. 8 af nya läroverksstadgan, så bör billigtvis ordinarie lärare vid folkhögskola vid öfvergång till de allmänna läroverken, för tillgodonjutande af aflöning i högre lönegrad, äfven få räkna sig till godo denna sin föregående tjänstgöring enligt enahanda grunder, som angående ämneslärare vid de allmänna läroverken blifvit stadgadt. Jag anser denna bestämmelse vara en gärd af rättvisa och ett Riksdagens godkännande af densamma ett drag af framsynt omtanke om den svenska folkhögskolan.

Folkhögskolan har på senare tiden ådragit sig en berättigad och i det stora hela glädjande uppmärksamhet, men man kan frukta, att så ej alltid skall bli förhållandet, därest man icke bereder folkhögskolans ordinarie lärarepersonal tillfälle till förbindelse med de allmänna läroverken på nu föreslagna sätt, så att fackmässigt utbildade lärare kunna utan stora personliga ekonomiska förluster ägna sig äfven åt folkhögskolearbetet. Ty ej minst folkhögskolan med sin för hennes lärjungar korta undervisningstid är i behof af en vaken, kunnig och skolad lärarepersonal. Men betecknande nog skulle det näppeligen under nuvarande förhållanden falla en ordinarie adjunkt eller lektor in att öfvergå till ens ett föreståndareskap vid en folkhögskola, äfven om detta, ekonomiskt sedt, vore jämnställt med ett rektorat vid en realskola, och han personligen funne sig tilltalad af verksamheten. Det är en uppenbar orättvisa mot dessa gagneliga och för landsorten numera oundgängliga läroanstalter, att genom lagstiftning direkt utestänga från deras tjänst sådana lärarekrafter, som tvärtom borde uppmannas och uppmuntras att gå dit, så långt behöfligt kunde vara. Att längre förmena folkhögskolans ordinarie lärare lönetursrätt vid öfvergången till de allmänna läroverken måste därför försvaga vederhäftigheten af folkhögskolans mycket ansvarsfulla arbete bland vårt folk.

Som jag framhållit, fann Kungl. Maj:t skäligt att den 31 december 1906 medgifva sökanden, föreståndaren vid Svalöfs folkhögskola och landtmannaskola Fridhem, filosofie kandidaten Jöns Peter Gunnarson, rätt att vid ansökningen till adjunktjänst vid rikets allmänna läroverk räkna sig till godo tjänstgöring vid någon af de i § 179 punkt 8 af gällande läroverksstadga omförmälda läroanstalter, men när sökanden begagnade sig af denna rätt och den 31 december 1907 utnämndes till adjunkt vid västra realskolan i Göteborg, var han enligt lönetursstadgan skyldig att efter cirka

18 års väl vitsordad lärareverksamhet träda ner i lägsta lönegraden. Jag anser därför, i den händelse punkt A) mom. n) af kungl. kungörelsen den 27 augusti 1907 ändras i af mig här ofvan angifven riktning, denna ändring i så måtto bör ha retroaktiv verkan, att adjunkt Jöns Peter Gunnarson må för tillgodonjutande af aflöning i högre grad få räkna sig till godo sin tjänstgöring som ordinarie folkhögskollärare, desto mer som denne lärare för närvarande torde vara den ende adjunkt eller lektor vid rikets allmänna läroverk, på hvilken bemälde författning skulle retroaktivt kunna få tillämpning.

På grund af hvad jag här ofvan anfört, hemställer jag,

att Riksdagen måtte besluta, dels att till punkt A) mom. n) af kungl. kungörelsen den 27 augusti 1904 angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk ytterligare tillägga, att lärare vid folkhögskola må vid öfvergång till de allmänna läroverken, för tillgodonjutande af aflöning i högre lönegrad, räkna sig till godo föregående tjänstgöring såsom ordinarie lärare enligt enahanda grunder, som angående ämneslärare blifvit stadgade, dels ock att detta tillägg i så måtto skall ha retroaktiv verkan, att adjunkten vid västra realskolan i Göteborg Jöns Peter Gunnarson kommer i åtnjutande af denna förmån.

Stockholm den 20 januari 1909.

Erik Röing.